

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

קרח

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֶׁת קֶרַח הָאוֹר שֶׁבַחֲשָׁךְ

הַמְטַפַּחַת הָאֲבוּדָה

מִסְפָּרִים פָּעַם עַל אֵיזָה דִּרְשָׁן שֶׁהִיא הוֹלֵךְ וְאוֹסֵף כֶּסֶף מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הוּא לֹא הִיא תַלְמִיד חֶכֶם, אֲבָל הִיְתָה לוֹ דִּרְשָׁה אַחַת עַל קֶרַח, פְּרִשֶׁת קֶרַח, אֲבָל מָה לַעֲשׂוֹת שֶׁפְּרִשֶׁת קֶרַח זֶה רַק אַחַת מִתּוֹךְ חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה. אֲזִי כְּשֶׁהָיוּ מְזַמְּנִים אוֹתוֹ לְדַבֵּר הוּא הִיא עוֹלָה לְבִמָּה, עוֹצֵם עֵינָיו, מוֹצִיא מְטַפַּחַת, מְנַגֵּב אֶת הַזָּעָה מִהַמָּצָח, וְתוֹךְ כְּדִי שֶׁהוּא מְנַגֵּב אֶת הַפָּנִים שָׁלוֹ, הוּא הִיא מְכַנִּים אֶת הַמְטַפַּחַת לַחֲלָצָה בְּלִי שִׁישִׁימוּ לָב. וְהִיא שׂוֹאֵל אֶת הַקָּהָל: "לָאֵן נַעֲלָמָה הַמְטַפַּחַת שְׁלִי?" כָּלֵם הָיוּ מַחֲפִשִּׁים וְכַמוֹכֵן שֶׁלֹא מוֹצֵאִים.

אֲזִי הוּא הִיא פּוֹתֵחַ אֶת פִּיו וְאוֹמֵר: "נִרְאָה שֶׁהַמְטַפַּחַת נִבְלָעָה בְּאֶדְמָה, מִמָּשׁ כְּמוֹ קֶרַח וְעֵדָתוֹ שֶׁנִּבְלָעוּ בְּאֶדְמָה". כָּלֵם הָיוּ מַחֲכִים, וְהוּא הִיא מִתְחִיל בְּדִרְשָׁתוֹ: "אֲנִי, זֶה שֶׁהִזְכַּרְנוּ אֶת קֶרַח, יֵשׁ רַעֲיוֹן יָפֶה עַל זֶה...".

קֶרַח יָרִיב אֲמָתִי

אֲנַחְנוּ לֹא נַעֲסֵק בְּכָל הַמַּחֲלָקֶת שֶׁל קֶרַח וְעֵדָתוֹ, שֶׁהִדְבָּרִים כְּבָר מִפְּרָסְמִים. אֲנַחְנוּ נִדְבָר עַל פָּרֹט שֶׁנִּרְאָה לְכֹאוֹרָה שׂוֹלִי, אֲבָל הוּא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת אֶת כָּל הַחֲשִׁיבָה וְהַהֲסָתָפוֹת שֶׁל הָאָדָם עַל הַחַיִּים. אֶת כָּל הַמַּחֲשָׁבָה, כָּל הָרָצוֹנוֹת, כָּל הַנְּסִיווֹנוֹת, וְנִבְאָר:

האור שבחשך

קרח לא היה אדם פשוט, הוא היה מנושאי ארון הקודש (מדרש רבה פרשת קרח פרשה יח סימן ג), והיה יריב אמתי שיכול לקחת את ההנהגה ממשה רבנו. והראיה שהוא הצליח לשכנע מאתים חמשים ראשי סנהדראות (עיין בסנהדרין דף קי ע"א, ובילקוט שמעוני תורה פרשת קרח רמז תשנ). ואכן חז"ל שאלו במדרש (מדרש רבה פרשת קרח פרשה יח סימן ח) קרח שפקח היה, מה ראה לשטות זו? ומבארים: שעינו הטעות, לפי שראה ששמואל הנביא ששקול כמשה ואהרן יוצא מחלציו, לכן אמר: "אם הצאצא שלי יותר גדול ממשה ואהרן אז ודאי שגם אני. מה גם שיש לי בטוח, שלא יכול להיות שהקדוש ברוך הוא יפגע בי, כי אם כן איך יצא שמואל?". הרי שהיתה לו רוח הקודש, והוא השתמש בה כדי לחטא ולחלק על משה רבנו. מה שהוא לא ידע וראה ברוח הקודש זה, שבניו יחזרו בתשובה ברגע האחרון, ואמרו חז"ל בגמרא (מגילה דף יד ע"א, וסנהדרין דף קי ע"א) שמקום התבצר להם בגיהנם. זאת אומרת שהם הגיעו לפתחה של גיהנם, וברגע האחרון ממש עשו תשובה ונצלו.

תפלת משה רבנו

ומשה רבנו מתפלל להשם שיעניש את קרח ועדתו, ואומר: "בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי. אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני. ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (במדבר טז, כח - ל).

ומיד כשמיסים את תפלתו מעידה התורה: "ויהי ככלתו לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיכם. ותפתח הארץ

פִּרְשֵׁת קִרְח

אֶת פִּיָּה וּתְבַלֵּעַ אֹתָם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ. וַיֵּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וּתְכֶס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֵּאבְדּוּ מִתּוֹךְ הַקֹּהֶל (במדבר טז, לא - לג).

מִי שֶׁלֹּא מִמְּשִׁיךְ לִלְמַד אֶת דְּבָרֵי חַו"ל בַּמִּדְרָשִׁים וּבַגְּמְרוֹת, חוֹשֵׁב שֶׁכָּאֵן הַסֵּתִים הַסְּפּוֹר. אֲבָל הָאֲמֶת שֶׁכָּאֵן הַסְּפּוֹר רַק מִתְחִיל.

"מִזְמוֹר לְאֶסָּף"

מוֹבָא בַּמִּדְרָשׁ (איכה רבה פרשה ד סימן יד, וברש"י בקידושין דף לא ע"ב דיבור המתחיל איסתייעא, ותוספות שם דיבור המתחיל איסתייעא באופן יותר מפורט מביאים את זה). עַל הַפֶּרֶק בַּתְּהִלִּים, "מִזְמוֹר לְאֶסָּף" (תהילים עט, א), אֶסָּף הַנָּבִיא (עיין דברי הימים ב, כט ל) בְּזֶמֶן דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, הָיָה אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים שְׁדוּד כָּתַב עַל יָדָם אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים (בבא בתרא דף יד ע"ב), וְהוּא כּוֹתֵב פֶּרֶק בַּתְּהִלִּים, וּפּוֹתֵחַ אוֹתוֹ בַּמְּלִים "מִזְמוֹר לְאֶסָּף" - הוּא מוֹדִיעַ שֶׁהַפֶּרֶק הַזֶּה הוּא פֶּרֶק שֶׁל שִׁיר וְזֶמֶר, תְּבִיאָה תְּפִים תְּבִיאָה גִּיטָרָה וּבּוֹאוּ נִזְמֵר לְאַלְקִים. עַל מָה? מִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ לְקַרֵּא אֶת הַכְּתוּבִים שֶׁם מִתְּפַלֵּא, הַפֶּרֶק כָּלוּ מִדְּבַר עַל חֶרֶבֶן הַבֵּית: "בָּאוּ גּוֹיִם בְּנַחֲלָתָה טָמְאוּ אֶת הַיִּכָּל קִדְּשָׁה שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעֵיִם נִתְּנוּ אֶת נִבְלָתָה עֲבָדֶיהָ מֵאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בָּשָׂר חֲסִידֶיהָ לְחִיתוֹ אֶרֶץ שֶׁפָּכוּ דָמָם כַּמִּים סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִין קוֹבֵר". הוּא מִתְּאָר אֶת כָּל הַזְּעוּת שִׁיקְרוֹ, וְעַל זֶה הוּא מִזְמֵר? וְעַל זֶה שׁוֹאֲלִים חַו"ל: מִזְמוֹר לְאֶסָּף? קִינָה לְאֶסָּף מִבְּעֵי לֵה! קִינָה לְאֶסָּף הוּא הָיָה צָרִיךְ לִזְמֵר, תַּגִּיד מְגִלַת אִיכָה, "אִיכָה יִשָּׁבָה בְּדָד" (איכה א, א) תְּבַכֶּה! מָה אֶתָּה מִזְמֵר עַל הַחֶרֶבֶן?

וּמִבְּאֵר הַמִּדְרָשׁ, שֶׁאֶסָּף שִׁבַּח אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר מִזְמוֹר עַל זֶה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּלָה חֲמָתוֹ עַל עֲצִים וְאַבְנִים שֶׁבִּבְיָתוֹ

האור שבחשך

ומתוך כך הותיר פלטה מישראל, שאלמלא כך לא נשתיר מעם ישראל חס ושלום.

הסוף של קרח

ואמנם הסבה הזו לא מספיקה כדי לומר, ולכן המדרש (תנא דבי אליהו רבה פרשה כח) מוסיף עוד טעם לשמחה והזמר של אסף, לפי שהיה אסף מצאצאי קרח ראה ש"טבעו בארץ שעריה" (איכה ב, ט), שערי ירושלים היו טובעים באדמה, הקדוש ברוך הוא הטביע אותם, אמר אסף: מי שיוציא את השערים של ירושלים גם יוציא את הסבא רבא שלי, קרח. משל למה הדבר דומה? לשפחה שהלכה לשאב מים מהבאר, היה לה כד נחשת פשוט, אתה קונה אותו ב'הכל בדולר', אבל זה הכד שלה ואין לה משהו אחר. והיא באה לשאב ונפל לה הכד לתוך הבאר. עמדה שם ובכתה, הרי אף אחד לא יטרח לרדת לבאר להביא לה את הכד הפשוט שלה. פתאום הגיעו עבדי המלך לשאב מים, והורידו כד של זהב לבאר ונפל גם להם הכד לבאר, התחילה לשמח. אמרו לה: "את לא מתבישת, כד הזהב של המלך נפל לבאר ואת שמחה?" אמרה להם: "אני שמחה על נפילת הכד של הזהב, כי מי שביא אותו יביא גם את הכד הפשוט שלי". וזה מה שאמר אסף, הוא שמח שהיה תקון לסבא רבא שלו שיצא מבטן האדמה כשיוציא השם את חומות ירושלים הטבועים בארץ.

נתבונן לרגע, בית המקדש נחרב, אלפים של אנשים נהרגים ונרצחים, נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה" (איכה ה, יא) נשים נאנסות, אין סוף זועות קורות לעם ישראל באותה התקופה, ואסף מחפש את נקדת האור בכל זה.

פְּרִשֶׁת קֶרַח

רַב הָאֲנָשִׁים נוֹטִים לְעֻצְבוֹת, אָדָם שֶׁשָּׂמַח כָּל הַזְּמַן אוֹ שֶׁהוּא צָדִיק גָּמור אוֹ שֶׁהוּא שׁוֹטֵה גָּמור. הַחֲסִיד צִהְלָתוֹ בְּפָנָיו וְאָבְלוּ בְּלָבוֹ (עֵינַי חוֹבֶת הַלְּבָבוֹת שֶׁעַד הַפְּרָשִׁיּוֹת פֶּרֶק ד' וּבִאֹר הַחַיִּים דְּבָרִים פֶּרֶק א' פֶּסוּק א' אוֹת ו'). וְלָכֵן אָסַף בָּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ אִיךָ צָרִיךְ לְשָׂמַח אֶפְלוּ בַּשְּׁעוֹת הַקָּשׁוֹת. בָּא חֲרָבָן? תִּנְסֶה לְמַצֵּא בּוֹ אֶת נִקְדַּת הָאוֹר בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל.

רַבִּי עֲקִיבָא מִצַּחֲק

אֶת הַהִנָּהְגָה הַזֶּה מִצָּאנוּ גַם אֶצֶל הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהָיָה בְּסוֹף תְּקוּפַת בֵּית שְׁנֵי וְרָאָה אֶת הַחֲרָבָן. וּמִסְפֶּרֶת הַגְּמָרָא (מִכּוֹת דף כד ע"ב), שֶׁכְּשֶׁרָאוּ הַחֲכָמִים שׁוֹעֵל יוֹצֵא מִבֵּית קִדְשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים הַחֲרָב, הָיוּ כָּלם בּוֹכִים וְרַבִּי עֲקִיבָא מִצַּחֲק, שָׁאָלוּ אוֹתוֹ: לָמָּה אַתָּה מִצַּחֲק? אָמַר לָהֶם: לָמָּה אַתֶּם בּוֹכִים? אָמְרוּ לוֹ: "מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "הִזֵּר הַקֶּרֶב יוֹמָת" (במדבר א, נא), שׁוֹעֵלִים הוֹלְכִים בּוֹ"? אָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא: "לָכֵךְ אֲנִי מִצַּחֲק, יֵשׁ נְבוּאָה עַל חֲרָבָן, אָבֵל יֵשׁ נְבוּאָה אַחֲרֶיהָ שֶׁל תְּקוּמָה, וְאִם נַחֲרַב הַבַּיִת סִימֵן שֶׁהוּא גַם יִבָּנֶה". אָבֵל מָה שִׁיכוֹת יֵשׁ לְשִׁמְחָה עֲכָשׁוּ? הֲרִי כָּעַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נַחֲרַב וְשׁוֹעֵל יוֹצֵא מִבֵּית קִדְשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים? אֵלָּא רַבִּי עֲקִיבָא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אִיךָ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל דָּבָר.

"אֲזִי יִבְקַע כִּשְׁחַר אוֹרֶךְ"

הַכְּתוּב אוֹמֵר שֶׁלְעֲתִיד לְבּוֹא "כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכָּסֶה אֶרֶץ וְעָרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלֶיךָ יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלֶיךָ יֵרָאֶה" (ישעיה ס, ב), יִהְיֶה חֹשֶׁךְ שִׁיכָסֶה אֶת כָּל הָאֶרֶץ, חֲשֻׁכַת גְּלוּת, וְ"עָרָפֶל לְאֻמִּים" - יִהְיֶה בְּלִבּוֹל בְּכָל הָאֻמוֹת, וּלְבִסּוֹף "יִזְרַח ה'". אָבֵל לִפְנֵי כֵן תִּזְכֹּר, יֵשׁ חֹשֶׁךְ! וְכָל שְׁעוֹבֵר הַזְּמַן וְהַחֹשֶׁךְ מִתְעַצֵּם כָּכָה קִרְבִּים יוֹתֵר לְאוֹר,

האור שבחשך

ומתקרבם למה שאמר הנביא "אז יבקע פשח אורו וארכתו מהרה תצמח" (ישעיה נח, ח), מה זה "יבקע פשח אורו"? אחרי כל החשך, אחרי כל הזעזוע והדברים הללו, יגיע היום!.

"קץ שם לחשך"

ואת זה רוצה הקדוש ברוך הוא שנגזר תמיד, "קץ שם לחשך" (איוב כח, ג) יש סוף גם לחשך ולבעיות ולצרות. ברגע שזה התחיל כבר נקצב מתי זה יגמר. ואדברא כשהחשך ממש גדול זה הזמן הסמוך ביותר לעלות השחר, וכמבאר במדרש (תהילים מזמור כב), "למנצח על אילת השחר": יש רגע אחד בלילה שאין חשך גדול ממנו, והוא בעלות השחר כשהלבנה נכנסת, הכוכבים מתכנסים, המזלות הולכים להם, אותה שעה אין חשך גדול ממנה. ואותה שעה הקדוש ברוך הוא עונה לעולם ומלואו - זו היא שעת רצון, ומעלה את השחר מתוך החשך ומאיר לעולם.

ובאמת, למה דוקא באותה שעה הקדוש ברוך הוא עונה לעולם ומלואו? התשובה פשוטה, הקדוש ברוך הוא מראה לנו בזה, שאם אתם חושבים שכשיש חשך אני לא נמצא, כשיש חשך אני הכי נמצא! כשיש חשך אין יותר מצוי ממני!

פסיעות החיים

היה אדם אחד שראה בחלומו איך כל החיים שלו הוא הולך פסיעה אחת הוא ולצדו פסיעה נוספת של הקדוש ברוך הוא, והעקבות על החול. פתאום הוא מסתכל ורואה רק פסיעה אחת בודדת. הוא מסתכל ורואה שזו התקופה הכי קשה בחיים שלו,

פְּרִשֶׁת קִנְחָה

וְהוּא פוֹנֶה בְּחִלּוּמוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "אֵלֵי אֵלֵי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?" (תהילים כב, ב), וְדוֹקָא בְּתַקּוּפָה הַקָּשָׁה יֵשׁ רַק פְּסִיעָה אַחַת בַּחֹל? וְהַקּוֹל נִשְׁמָע מִשְׁמַיִם: "הַפְּסִיעָה שְׁאַתָּה רוֹאֶה בַּחֹל הִיא הַפְּסִיעָה שְׁלִי, וְאֵין אֶת הַפְּסִיעָה שְׁלֶךְ כִּי אוֹתָךְ הִרְמָתִי עַל כַּפַּיִם". "עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנֶךָ" (תהילים צא, יב). בְּתַקּוּפוֹת הַכִּי קִשּׁוֹת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם הָאָדָם, הַשְּׂאֵלָה הִיא הָאֵם הָאָדָם מְכִיר בְּעֶבְדָּה הַזֹּאת וּמִבֵּין אֶת זֶה.

"וּלְחַשֵּׁךְ קָרָא לַיְלָה"

הַכָּתוּב אוֹמֵר, "וּלְחַשֵּׁךְ קָרָא לַיְלָה" (בראשית א, ה) לַפְּעַמִּים יֵשׁ מְצִיאוֹת שֶׁל חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא לַיְלָה מִמֶּשׁ מִמֶּשִׁי, "וַיֵּמֶשׁ חֹשֶׁךְ". זֹאת אוֹמֶרֶת הַחֲשֻׁכוֹת, הַמְּחַשְׁבָּה, נִרְאִית לָאָדָם בְּמַצָּב כָּל כֶּךָ נוֹרָא עַד שֶׁהוּא אוֹמֵר: עֹזֵב, אֵין לִי סְפוּי לְצֵאת מִהַדְּבָר הַזֶּה. מֶה הַסּוֹד לֹא לְהַשְׁבֵּר? כְּמוֹ שְׁאֻמְרָנוּ, אֵל תִּהְיֶה טַפֵּשׁ, עֲכָשׁוּ בְּשִׂיא הַחֹשֶׁךְ אֶתָּה נִמְצָא כְּמֶה רְגָעִים לִפְנֵי עֲלוֹת הַשַּׁחַר, אֵין לְבָנָה, אֵין כּוֹכָבִים, וְאֵין גַּם שֶׁמֶשׁ, אֲבָל זֶה מִמֶּשׁ כְּמֶה רְגָעִים לִפְנֵי שְׁיוּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶה הַזְּמַן הַכִּי טוֹב, שִׂיא הַחֹשֶׁךְ. וְלַפְּעַמִּים קוֹרֶה שְׁמֵתְחִילוֹת לְהִיּוֹת צָרוֹת לָאָדָם אֲבָל הוּא רְגוּעַ, לְקַחוּ לוֹ אֶת הַכֶּסֶף אֲבָל יֵשׁ לוֹ חֲבָרִים, לְקַחוּ לוֹ אֶת הַחֲבָרִים אֲבָל הוּא בְּרִיא, לְקַחוּ לוֹ אֶת הַבְּרִיאוֹת, אֶת הָאִשָּׁה, אֶת הַיְלָדִים, אֶת הַכֶּסֶף, פְּתָאוֹם מוֹיָצָא אֶת עֲצָמוֹ רַק עִם כָּלֵב וּמִתְנַחֵם בּוֹ, וּבִסּוּף גַּם הַכָּלֵב מֵת... הוּא שׁוֹאֵל: 'מֶה אֱלֹקִים רוֹצֶה מִמֶּנִּי? כָּל מְקוֹם שְׁאֵנִי נִהַפֶּךְ לְחֹשֶׁךְ?' מֶה הַתְּשׁוּבָה? תַּחֲכָה עוֹד קִצָּת! אֶתָּה בְּחֹשֶׁךְ סוּפִי? "אֵז יִבְקַע כְּשַׁחַר אוֹרָךְ וְאֶרְכָּתָךְ מִהֲרָה תִּצְמַח" כְּמֶה שְׁאַתָּה רוֹאֶה יוֹתֵר חֹשֶׁךְ תִּדְעֵ לָךְ, אֶתָּה יוֹתֵר מִתְקָרֵב לָאוֹר, אֶתָּה מִמֶּשׁ בִּסּוּף שֶׁל הַגָּלוּת.

האור שבחשך

"ואמונתך בלילות"

וכבר אומר הכתוב "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" (תהילים צב, ג), והבאור בזה, שבזמן שהכל בקר, הכל מאיר, קל לאדם לספר את החסדים של הקדוש ברוך הוא, תשאל אותו: "מה שלומך?" הוא לא יפסיק להודות ולשבח את השם, "ברוך ה' ישתבח שמו". לפעמים רואים את זה אצל בעלי תשובה בתחלת דרכם, שנמצאים באורות כל כך גבוהים, ומתלהבים בעבודת השם שלהם. ופתאום אחרי תקופה אותו בעל תשובה מקבל תקופת נסיון משמים, ומגיע לחשכות מסימת, והוא אומר לה: "נפלתי", אתה אומר לו: "קום!". "כבוד הרב, נפלתי נפלתי", אתה אומר לו: "אז קום קום!". והוא מרגיש פתאום שהכל חשך וב'מוחין דקטנות' - הדעת שלו נהיתה קטנה מצמצמת והוא לא מצליח בכלום. זה הרגע של "ואמונתך בלילות" אתה נמצא עכשו במצב של החשך, ובזמן הזה אתה נבחן באמונה.

את זה צריך לזכור, כשהכל בסדר, והטלפון היחיד שאתה מקבל מהבנק זה איפה תרצה להשקיע, לא חכמה להאמין בהשם. אבל אם אתה רק רואה את הסמל של הבנק נהיה לה שחר בעינינו, כל מספר טלפון שאתה לא מכיר אתה לא עונה, כי אתה יודע שזה עוד כסף שאתה חייב. כל שקל שלך אתה מחשבן מה כדאי לקנות, עגבניה או מלפפון, או שגוטר על זה ונקנה כבר לחם, ואתה תמה ושואל: 'אלקים, למה שמת אותי פה?', כאן זה הזמן להתחזק באמונה. זה מה שאמרו חז"ל (מכות דף כד ע"א) בא חבוקוק והעמידן על אחת, הנביא אמר לעם ישראל: אתם רוצים כח לכל הגליות והצרות? "וצדיק באמונתו יחיה" (חבוקוק ב, ד). אם יש לה אמונה, אם יש לה כח שחזקת אותו עוד לפני הנסיון על ידי האמונה והבטחון, זה מה שיכול לבוא ולחזק אותה. אבל אם לא חזקת? כשמגיע הנסיון האדם לפעמים מרים ידים ועוזב את

פֶּרֶשֶׁת קֶרֶחַ

הכל, את הדת, את אלקים, את אשתו והילדים. מה קרה? רגע של חשך, שהוא לא זוכר בו שלאחר מכן יזרח היום.

הִישׁוּעָה בְּבַעֲיָה

הרבה פעמים לא רק שהבַּעֲיָה או הצרה היא לא צרה אלא שהיא בעצמה הישועה, רק בעיני בשר ודם שלא מבין את ההנהגה האלקית זה נראה שחר.

כשרואים בשמים ענן שחר מתקרב, מי שלא מכיר את תהליך הבריאה יבהל, מה זה הענן השחר שמתקרב? כנראה זה סימן לא טוב. ובאמת זה הסימן הטוב ביותר, הענן מלא בגשם, לכן הוא נראה ככה. גם אם האדם רואה שחר, הוא צריך לזכור: אלקים מכין לה מתנה! יש לה בתוך החשך תזה מתנה, בתוך החשך תזה יש לה ישועה, רק מה, אתה לא רואה אותה, אתה לא מבין!

ורמז לזה במה שהנביא אומר "וַיִּבְרָא נֶרְדְּפָה לְדַעַת אֶת ה' כְּשַׁחַר נֶכּוֹן מוֹצָאוֹ וַיְבֹא כְגֶשֶׁם לָנוּ" (הושע ו, ג), אתה רוצה לדעת את הנהגת ה'? תלמד מהגשם שפשהוא מגיע העננים שחרים, וקולות וברקים בעולם, אבל דוקא זה מביא את הישועות ואת הברכה לכלל העולם.

מִצְמִיחַ יְשׁוּעָה

מעין זה אנחנו אומרים בתפלת שמונה עשרה בברכה השנייה שאנחנו אומרים בתפלה, "מֶלֶךְ מִמִּית וּמַחְיָה וּמִצְמִיחַ יְשׁוּעָה", "מִמִּית וּמַחְיָה" זה מובן, אבל מה זה מִצְמִיחַ יְשׁוּעָה? הקדוש ברוך הוא עושה את הישועה כמו צמיחה של הצמח. כשזורעים באדמה והזרע נרקב ומתבקע, רק אז הוא מתחיל לגדל, מתוך

האור שבחשך

הַרְקִבּוֹן וְהַחֲשֵׁכָה הוּא עוֹלָה וְצוֹמֵחַ, וּבִלְעָדֵי זֶה הוּא לֹא יִצְמַח, כִּכָּה הִיא הַנִּהְגָּת הַשֵּׁם וְיִשׁוּעוֹתָיו.

שְׁעִבּוּד מִצְרִים

וּבִאֲמַת זֶה מָה שֶׁהָיָה לַעַם יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. כְּשִׁמְשָׁה רִבְנוּ הֶלֶךְ לְדַבֵּר עִם פֶּרְעֶה שִׁיּוּצִיָּא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, פֶּרְעֶה הַכֹּבִיד עָלֵיהֶם אֶת הָעֲבֹדָה (שמות ה, ט), וְהֵם בָּאוּ וְהִתְלוֹנְנוּ לְמֹשֶׁה רִבְנוּ וְאָמְרוּ לוֹ: "יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאָשְׁתֶּם אֶת רִיחֲנוּ בְּעֵינֵי פֶרְעֶה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו לָתֵת חָרֵב בְּיָדָם לְהַרְגֵנוּ" (שם פסוק כא). וְאֶפְלוּ מֹשֶׁה רִבְנוּ לֹא הִבִּין אֶת הַנִּהְגָּת ה', וְאָמַר לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "לָמָּה הִרְעַתָּה לַעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי. וּמֵאֲזוּ בְּאֲתִי אֶל פֶּרְעֶה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לַעַם הַזֶּה וְהִצֵּל לֹא הִצֵּלְתָּ אֶת עַמְּךָ" (שם פסוקים כב - כג), וְכִיּוֹן שֶׁהִרְהַר אַחֲרֵי מִדּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ וְנִעֲנֵשׁ (עֵיין רש"י שְׁמוֹת פֶּרֶק ו פסוק א). אֵךְ מָה הָאֲמַת הֵיטָה? שְׁכָל קִשֵּׁי הַשְׁעִבּוּד הַנוֹסֵף נוֹעֵד כְּדִי לְקַצֵּר אֶת זְמַן שֶׁהֵיטָם בְּמִצְרַיִם, שְׁלֵמוֹת שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ "וְעַבְדוֹם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה", כִּיּוֹן שֶׁאֵם הָיוּ נִשְׁאָרִים שֵׁם זְמַן שְׁכָנָה הָיוּ נִכְנָסִים לַשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שָׁל הַטִּמְאָה וְלֹא הָיוּ יוֹצְאִים מִשָּׁם לְעוֹלָם (עֵיין בַּסֵּפֶר פָּנִי דוֹד לַהַחִיד"א שְׁמוֹת פֶּרֶשֶׁת שְׁמוֹת אוֹת יא), מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ? גֵּרָם לְפֶרְעֶה שִׁיּוּעֲבִיד אוֹתָם יוֹתֵר קָשָׁה, וְאֲזוּ בְּזִמְנֵן הַקָּצֵר שֶׁהֵם הָיוּ בְּמִצְרַיִם כָּבֵד הַשְּׁלִימוֹ סוֹךְ עֲבֹדָה שָׁל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וְהִשְׁתַּחֲרָרוּ (עֵיין בַּפִּירוֹשׁ הַמַּלְבִּי"ם פֶּרֶשֶׁת שְׁמוֹת פֶּרֶק ה פסוק כב). הֵרִי לָנוּ שְׁבִתוֹךְ הַקִּשֵּׁי וְהַשְׁעִבּוּד הֵיטָה מְנַחֵת יִשׁוּעָתָם.

וְאֵת זֶה בָּא אֶסָּף שֶׁהָיָה מִצְאָצְאֵי קֶרֶחַ, לוֹמַר לָנוּ וּלְהַדְגִּישׁ לָנוּ בְּ"מִזְמוֹר לְאַסָּף", יֵשׁ לָנוּ לַחֲפֹשׁ אֶת הַנִּקְדָּה הַטּוֹבָה בְּכָל דְּבָר.

פִּרְשֵׁת קִנְחָה

נִבְלָה עִם שְׁנַיִם יָפוֹת

וּמִסְפָּר עַל חֶסֶד אֶחָד שֶׁעָבַר עִם תְּלִמִּידוֹ עַל יַד נִבְלַת כָּלָב מִסְרִיחָה מְאֹד, וְאָמְרוּ לוֹ תְּלִמִּידָיו: "כַּמָּה מִסְרַחַת נִבְלָה זֹאת!" אָמַר לָהֶם: "רְאִיתֶם אֵיזָה שְׁנַיִם לְבָנוֹת יֵשׁ לָהּ" (חובות הלבבות שער הכניעה פרק ו').

וְהַדְּבָרִים מִפְּלִיאִים, מָה רָצָה אוֹתוֹ חֶסֶד לומר בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנַיִם לְבָנוֹת? הוּא רוֹפֵא שְׁנַיִם? מְשׁוּק מְשַׁחוֹת שְׁנַיִם?, אֵלָּא מָה? הוּא בָּא לְלַמֵּד אוֹתָם שֶׁתְּמִיד צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתּוֹךְ הַחֲשֶׁךְ. וְתְּמִיד יֵשׁ טוֹב בַּתּוֹךְ הַחֲשֶׁךְ. אוֹלֵי אֶתָּה לֹא רוֹאֶה, אוֹלֵי זֶה טוֹב קָטָן, אֲבָל יֵשׁ טוֹב בַּתּוֹךְ הַחֲשֶׁךְ!.

גַּם אָדָם שְׁכוֹאֲבוֹת לוֹ הַשְׁנַיִם יָכוֹל לְהִתְלוֹנֵן עַל הַפְּאֲבִים וְלִכְעֹס עַל הָעוֹלָם, אוֹ לְהִתְבוֹנֵן בְּחֶסֶד הַשֵּׁם שֶׁקָּדַם כָּל יֵשׁ לוֹ שְׁנַיִם, וְשִׁישׁ לוֹ רוֹפֵא שְׁנַיִם נוֹרְמָלִי, שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ הִרְדָּמָה לִפְנֵי הַטּוֹפֹל, וְהַטּוֹפֹל לֹא פְּרִימִיטִיבִי כְּמוֹ פַּעַם שֶׁהָיוּ עוֹקְרִים אֶת הַשֵּׁן עִם פִּטְיֵשׁ אוֹ אָבִן. תּוֹדָה לַהֵשֶׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֶּסֶף לְשַׁלֵּם לְרוֹפֵא הַשְׁנַיִם - גַּם אִם זֶה תַּשְׁלוּמִים. יֵשׁ הִרְבֵּה עַל מָה לְהוֹדוֹת גַּם בַּתּוֹךְ הַחֲשֶׁךְ. אָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר שֶׁבַּתּוֹךְ הַחֲשֶׁךְ. וְאִם הָאָדָם לֹא יֵשִׁים לֵב לָזֶה הוּא כְּפוּי טוֹבָה.

הַרְוֵדָף הַמוֹשִׁיעַ

נִסִּים בְּסִפּוֹר שֶׁשֶׁמַּעֲתִי מִהֶרֶב בִּידְרָמָן שִׁיחִיָּה, עַל הַסָּפֵא רַבָּא שָׁלוּ, רַבִּי דָּוִד מִלְּעֻלּוֹב שֶׁהָיָה יְהוּדִי קְדוֹשׁ. וְהַיְּהוּדִי הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה הָיָה לוֹ חֶסֶד שְׂבָא אֱלִיוֹ וְסִפָּר לוֹ שִׁישׁ לוֹ בְּעִיָּה עִם הַשֶּׁכֶן שָׁלוּ, שֶׁשׁוֹנֵא אוֹתוֹ וְרוֹדֵף אוֹתוֹ כָּל הַזְּמַן. מָה לַעֲשׂוֹת? וְהַרְבֵּי עוֹנָה לוֹ: "שׁוּמְעִים חֲרַפְתָּם וְאִינָם מְשִׁיבִים, עֲלִיָּהֶם הַפְּתוּב אוֹמֵר "וְאֶהְיֶה כַּצֶּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ" (שׁוּפְטִים ה, לא), תְּבַלִּיג וְתִתְגַּבֵּר". אַחֲרֵי

האור שבחשך

חדש הוא שוב מגיע לרבי ואומר לו: "הגיעו מים עד נפש, הוא הורס לי בשדוכים של הילדים, כל מי שמברר עלינו הוא משקר ומרכל מה הילדים שלי אשמים?", והרבי עונה לו: "אל תדאג, בשדוך שלהם אף אחד לא יכול לגעת, ותזכר - שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו".

עובר הזמן וברוך השם השדוך הגיע, ובתוך שבוע אחד הוא ארס גם את הבן וגם את הבת שלו. והוא היה צריך כסף לחתונה, הוא פנה בהצעה לכולל גליציה שהיו שולחים מטעמו לארצות הברית לאסוף כספים, שהוא ילך לאסוף בשבילם וגם בשבילו בארצות הברית והם ישלמו לו את כרטיס הטיסה. הנהלת הכולל הסכימו והוא טס לארצות הברית. הוא הגיע לחדר במלון שהזמין, ואיך שהוא נכנס הוא רואה שהדיר הקודם שהיה שם שכח ארנק על המטה, הוא פותח את הארנק ורואה את הדרכון ותמונה של איזה ערבי מפרסם שווא ישראלי. למרות שיש מצות קדוש השם להחזיר גם לגוי אבדה (שולחן ערוך חושן משפט סימן רסו סעיף א), אבל אם זה גוי שווא ישראלי אסור להחזיר לו, כיון שהוא יכול להשתמש בזה נגד עם ישראל. הוא מיד לקח את הארנק ויצא מהמלון, לקח את כל הכסף שהיה בארנק, ערבב את זה עם הכסף שלו, זרק את הארנק והמסמכים וחזר למלון. איך שהוא חוזר הוא רואה שהערבי הגיע עם שוטרים לחדר שלו, והם מבקשים ממנו לעשות בדיקה בחדר. בחדר הם כמוכן לא מוצאים כלום והם בקשו שיוציא את כל מה שיש עליו, הוא מוציא את הארנק, והם רואים ארנק נפוח מלא בשטרות. הם שואלים אותו: "מאיפה הכסף הזה?" והוא אומר להם: "אני אוסף לכולל גליציה בירושלים". הם לא כל כך האמינו והלכו לבדוק את הענין. הם יצרו קשר עם השגרירות שתברר מה זה כולל גליציה ומי זה האיש הזה, אם הוא מכר שם, וכשבררו ראו שזה

פִּרְשֵׁת קִנְחָה

אֲכֵן מוֹסֵד מְכַבֵּד שֵׁישׁ לוֹ קָשֶׁר עִם הַקְהָלוֹת בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית.
וְהִתְקַשְּׁרוּ מִהַשְׁגָּרִירוֹת לְכוּלֵּל, וְשָׂאֵלוּ בְּטִלְפּוֹן עַל אוֹתוֹ אַבְרָהָה,
הָאֵם הוּא עֲשִׂיר? מִשְׁמִים זְמַנּוֹ שְׁמִי שִׁיעָנָה לְטִלְפּוֹן זֶה הַשֶּׁכֶן
הָרוֹדֵף וְהַמְצִיק, וְכִשְׁהוּא שָׁמַע אֶת הַשֵּׁם שֶׁל הַשֶּׁכֶן שְׁלוֹ וְהוּא יָדַע
שֶׁהוּא הֵלֶךְ לְאַסֹּף כֶּסֶף לְחֻתְנוֹת שֶׁל הַיְלָדִים שְׁלוֹ, הוּא הִחְלִיט
לְהֵרֵס לוֹ: "אַתֶּם לֹא יוֹדְעִים כְּמָה הוּא עֲשִׂיר, הוּא לֹא צָרִיךְ כֶּסֶף
בְּכֻלּוֹ מִרֵּב הַכֶּסֶף שֵׁישׁ לוֹ, הוּא אוֹלִי נִרְאָה עָנִי, אֲבָל הוּא עֲשִׂיר
גָּדוֹל", אֶת הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת מִסְרָה הַשְׁגָּרִירוֹת לְמַשְׁטָרָה שְׁמִיד בָּאָה
לְהִתְנַצֵּל בְּפָנֵי הָעֲשִׂיר הַגָּדוֹל מִיָּדְעָנוּ הָאַבְרָהָה...

כְּשֶׁחֲזַר הָאַבְרָהָה לְאֶרֶץ, הוּא עָשָׂה סְעוּדַת הוֹדָיָה בְּכוּלֵּל גְּלִיצִיָּה
וְאָמַר: "אֲנִי חַיֵּב לְהוֹדוֹת לַהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁשָּׁלַח לִי שְׁלִיחַ מִיָּחָד
שִׁיעָנָה לְטִלְפּוֹן שִׁידַע בְּדִיוֹק לְהַגִּיד אֶת מַה שֶׁהוּא אָמַר, הִרִי אִם
הוּא הֵיךְ מְסַפֵּר אֶת הָאֱמֶת עָלֵי שְׁאֲנִי עָנִי מְרוּד וּמָה שֵׁישׁ לִי בְּכִיס
זֶה בְּקִשִּׁי מְלֻפְפוֹן מֵאֲתָמוֹל, הִיוּ עוֹצְרִים אוֹתִי מִיָּד". אָף אֶחָד לֹא
יָדַע מִיֵּהוּ הַמוֹשִׁיעַ שִׁיעָנָה לְטִלְפּוֹן. וְכִשְׁהוּא בִּרְר הַתְּגִלָּתָהּ הָאֱמֶת
הַמְּפֹלָאָה, הָרוֹדֵף הַגָּדוֹל הוּא בְּעֶצְמוֹ הָכִין לוֹ אֶת הַיְשׁוּעָה.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִזְכֶּה אוֹתָנוּ שְׁנוֹזְכָה לְהָאִיר אֶת הָאוֹר בְּתוֹךְ
הַחֹשֶׁךְ, לְעֶצְמָנוּ וּלְכָלֵּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.